

Aluminij

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, november 2010, številka 11

Mira Verdenik

Milan Vogrinec

Vekoslav Cestnik

Franc Lendero

Milan Fajt

5 zlatih

Iz vsebine

Aluminij, časopis družbe Talum
Naslov uredništva: Talum, d.d.
2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,
telefon: 02 79 95 121, telefaks: 02 79 95 103,
e-pošta: darko.ferlinc@talum.si
Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov
Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica
Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter
Srdan Mohorič, član
Jezikovni pregled: mag. Darja Gabrovšek Homšak
Oblikovanje: Darko Ferlinc
Avtor naslovnice: Darko Ferlinc
Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor
Tisk: Bezjak tisk, Maribor

4 Kako naprej?

6-7 Dobitniki priznanj

8 Jubilanti

9 Po poklicu sem

10-11 Energetiki

12 Rekord

13 Razstava

14-16 Intervju

17 Kolumna

18 Fotografije meseca

19 Postanek

20-21 Reportaža

22-23 Fotoreportaža

24 Prehrana

25 Aluminij piše zgodbe

26 Upokojitve

27 Križanka

Naredimo Aluminij še boljši

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Tokratni uvodnik znova posvečam našemu časopisu Aluminij. Časopis je pomembno sredstvo internega komuniciranja in zato se moramo truditi, do bo čim boljši in čim bolj prijazen do vseh, ki ga prebirajo. O tem, kaj pomeni dobro interno komuniciranje, smo v časopisu že pisali. Torej, rad bi povabil vse, ki menite, da bi lahko kar koli prispevali k izboljšanju časopisa, in med vami tiste, ki ste na neki način »dolžni« obveščati zaposlene in preko časopisa z njimi komunicirati, da se pridružite ustvarjanju časopisa. Bliža se novo leto in morda je čas, da spet kaj spremenimo. Na boljše seveda.

Zaposleni

Od vseh zaposlenih pač ne moremo pričakovati, da bi sodelovali pri časopisu tako, da bi pisali prispevke ali pošiljali fotografije, čeprav si tega želimo. Želimo si predvsem večjega števila prispevkov iz neposredne proizvodnje. Tudi iz služb. Kot smo nekoč že zapisali, ima vsak v tovarni kaj povedati. In če tega ne zmore sam zapisati, lahko prosi nekoga, ki bi to naredil namesto njega. Prav vsi pa lahko sodelujemo s predlogi za boljši časopis. Vmes so dobrodošle tudi kritike, graje. Vsak lahko predlaga dogodke, o katerih je vredno pisati. Lahko predlaga sodelavce, o katerih je vredno pisati. In lahko piše. Pisanje v časopis je tudi eden od načinov komuniciranja z

vodstvom družbe. Ker je komunikacija dvosmerna, bi temu lahko rekli komuniciranje navzgor. Povabilo za sodelovanje torej velja vsem zaposlenim v Talumu in njegovih hčerinskih podjetjih.

Vodje skupin, delovnih enot in služb

Od vodij pričakujemo največ. Ne samo sprotne obveščanja zaposlenih, ampak tudi tak način komuniciranja, ki bo botroval ugodnemu stanju motiviranosti, navdihnjenosti in zavzetosti zaposlenih. Torej tako, ki bo prispevalo k dobri klimi v tovarni in s tem vplivalo tudi na produktivnost. Ni potrebno, da vodje sami pišejo prispevke. Včasih lahko to počnejo tudi v sodelovanju s svojimi podrejenimi.

Člani uprave

Vsekakor je uprava najodgovornejša za dobro komuniciranje, zato seveda pričakujemo sodelovanje tudi v časopisu Aluminij. Z vsakomesečnim pojavljanjem v časopisu dokazujejo, da so tukaj, da so prisotni, da jim ni vseeno. In najbolj pomagajo pri graditvi vsega dobrega v tovarni. Zagotovo spada komuniciranje z zaposlenimi med osnovne funkcije vodenja.

Vse, kar pišem, torej vsa pričakovanja, načrti, spremembe, spada v prihodnje leto. Z novo organiziranostjo Taluma

se bo marsikaj spremenilo. Srčno upam, da bo časopis ostal. Celo prepričan sem v to, čeprav o tem še ni bilo nič povedanega. Mislim celo, da lahko časopis igra pomembno vlogo pri ponovni rasti Taluma.

Predvidena je tudi nova podoba časopisa. Moramo ga posodobiti. Moramo ga narediti še boljšega. Naslovnica je že skoraj končana, moramo jo še »predebatirati«. Še bolj pomembna pa je vsebina. Pričakujemo predloge za morebitne nove rubrike in kritike za obstoječe. Toda upoštevajmo raznolikost. Nikoli ne bo vsakemu bralcu všeč vse v časopisu.

Nismo profesionalci, nismo novinarji. In zato kakemu prispevku kaj manjka. Vse delamo zraven svojega dela, zato nam včasih zmanjka časa. Delamo pa dobro. Toda nikoli ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše.

Zato sodelujte. Predlagajte. Kritizirajte. Grajajte. Pa tudi kaj pohvalite, če gre. S tem nam boste veliko pomagali.

Na razpolago smo vam na:
darko.ferlinc@talum.si, tel. 121,
danica.hrnec@talum.si, tel. 102, in
lilijana.ditrih@talum.si, tel. 109.

Smo že iz najhujšega? Kako naprej?

MAG. DANILO TOPLEK
FOTO: DARKO FERLINC

Dobri dve leti sta že minili od takrat, ko se je začela tako imenovana kriza finančnih trgov, ki je kaj hitro prerasla v eno največjih svetovnih gospodarskih kriz. Ne le posamezne panoge, temveč celotne nacionalne ekonomije so se znašle v težavah, marsikatera med njimi pa tudi na robu propada. Še malo pred tem aktualne zgodbe o nezadržni rasti, o novih in novih trgih, o dvoštevilčnih rasteh dobička in tako dalje so bile naenkrat videti več kot absurdne. Zamenjale so jih zgodbe o krčenju proizvodnje, umikanju iz že začelih projektov, skrajševanju delovnega časa, odpuščanju zaposlenih, iskanju rešitev za državne blagajne .... In zgodbe o iskanju razlogov in krivcev za takšno stanje!

O tem, kaj je pripeljalo do te krize, razpravljajo trume ekonomistov in politikov, najpogosteje prav tistih, ki so bili še pred dvema letoma najbolj goreči zagovorniki in častilci politike nenehne rasti. Kot da bi jim bilo na voljo celotno veselje! Kot da so vsi viri neizčrpani! Kot da se ne bi zavedali tega, da so ekstremni dobički možni predvsem na račun tistega dela sveta, ki je bil do sedaj prisiljen sprejemati takšne razmere. Mnogi med njimi tega niso več voljni početi v nedogled ter uspešno iščejo svojo razvojno pot in

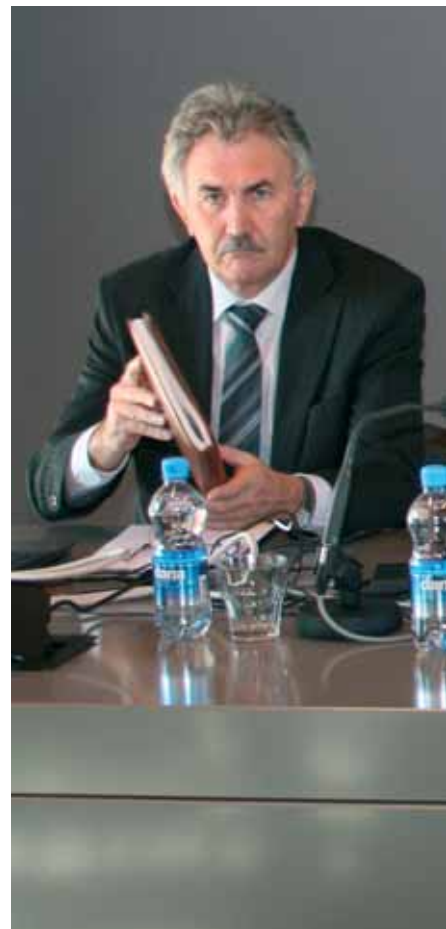
aktivno vplivajo na spreminjanje še do včeraj skorajda fiksnega stanja ekonomske in siceršnje ureditve. Seveda ta proces ne bo niti hiter, še manj pa neboleč. Nasprotno!

In kje je v vsem tem naše mesto? Kaj lahko naredimo sami?

Talum je podobno kot velik del še preostale slovenske industrije obsojen na izvoz, saj je domači trg enostavno premajhen oziroma ga za določene proizvode sploh ni. Prav zaradi take vpetosti v mednarodno menjavo, predvsem na območje EU, je bilo iluzorno pričakovati, da nas bo kriza v gospodarstvu obšla. Kot dobavitelji polizdelkov ali delov za vgradnjo v kompleksnejše izdelke smo prvi čutili zmanjševanje porabe in jo bomo tudi najdlje čutili. Spreminjanje proizvodnih programov in prodajnih tržišč sta procesa, ki zahtevata ogromno finančnih in kadrovskih potencialov, predvsem pa časa. In prav v času krize, v razmerah poslovanja na robu rentabilnosti, običajno ničesar od tega ni na pretek!

Prilagajanje obsega proizvodnje razmeram na trgu je tisti ukrep, ki ga je običajno mogoče realizirati v relativno kratkem času in se na ta način izogniti nastajanju še večje izgube in še večjim problemom pri financiranju obstoječe proizvodnje. V Talumu smo ta ukrep izvedli pravočasno, in kot vse kaže, dokaj uspešno. Ni šlo brez omejevanja in odrekaj, a vsekakor je vse to bilo manj boleče kot možnost izgube vrste delovnih mest, ki bi jo lahko povzročila naraščajoča izguba v poslovanju.

Za prihodnje leto načrtujemo ponoven zagon ugasnjenih peči v elektrolizi, kar bo omogočilo tudi povečanje proizvodnje v livarnah ter začetek uresniče-

vanja nekaterih investicijskih projektov. Prvi pogoj za to pa je seveda zagotovitev vseh potrebnih proizvodnih virov, od surovin in energije do finančnih sredstev in potrebnih kadrov. Nova organiziranost družbe Talum ob vsem tem pomeni dodaten izziv in priložnost za še bolj učinkovito delo.

Je treba posebej omeniti, s čim imamo največ problemov?

Kljub vsemu – ali prav zaradi tega – sem prepričan, da bomo naslednje leto ponovno praznovali naš, Talumov praznik, kajti stvari, ki te ne ubijejo, te delajo močnejšega!^x

Tovarniški praznik **spet po starem**

DR. ZLATKO ČUŠ

Kot se giblje cena aluminija na Londonski borzi, se giblje razpoložanje pri proizvajalcih aluminija. Talum je vsa obdobja nihanj uspešno prebrodil in verjamemo, da bo tudi tokrat tako. Res je, da je tokratna kriza najboljše-

nejša v dosednji zgodovini delovanja Taluma. Trenutno je ves trud uprave podjetja usmerjen v zagotovitev možnosti za čimprejšnji vnovični zagon elektrolize C. Seveda je v sedanjih razmerah potrebnega ogromno truda

za vzpostavitev logistike za polno kapaciteto glinice, petrol koks, smole, fluorida, da o električni energiji sploh ne govorimo.

Ponovni zagon elektrolize načrtujemo v začetku februarja 2011 in do takrat je

Mag. Franc Visenjak, mag. Danilo Toplek, dr. Zlatko Čuš in Marko Drobnič

treba poskrbeti za zadostno število in usposobljenost kadra v vseh delovnih okoljih. Osebnosti energije za zagotovitev teh pogojev nam zagotovo ne manjka. Vendar se v dveletnem trajanju krize vedno bolj kaže koncept individualizma in pomanjkanje interesa za

skupni uspeh Taluma. Talum je in bo tudi v prihodnje deloval kot skupina in bo usmerjen na dolgoročno vrednotenje posameznih proizvodov v skupini. Skladno s tako vizijo je velika verjetnost, da bomo za letošnjim 56. tovarniškim praznikom dočakali še

veliko praznikov po starem Talumovem običaju.

Trenutno je na aluminijem trgu kar nekaj optimizma in od nas je odvisno, ali bomo ta relativno ugoden trenutek znali izkoristiti za ponovno vzpostavitev polne proizvodnje in s tem posledično

izboljšanje standarda zaposlenih.

Vsem sodelavkam in sodelavcem želimo ob tovarniškem prazniku obilo delovnih in osebnih uspehov.^x

Naš tovarniški praznik

MAG. FRANC VIŠENJAK

Malo čudno je, če si oseba sama čestita ob pomembnem prazniku. Tudi meni samemu se je zdelo čudno, ko sem pomislil, da bi nam vsem, ki smo v Talumu, izrekel voščilo ob tovarniškem prazniku. Naj bo čudno ali ne, to želim storiti.

Od kod si jemljem pravico, da nam izrekam to voščilo? Spoštovani sodelavci, imam razloge. Mogoče jih vi ne čutite tako kot jaz, ki se spominjam naših odločitev v istem času leta

2008. Že takrat smo vedeli, da finančna kriza v Ameriki ne bo ostala samo tam, ampak da bo udarila gospodarstvo. Sledilo je nižje povpraševanje, pa potem padec cen na borzi in kopičenje zalog aluminija na svetovni ravni.

Naša odločitev, da zaustavimo polovico proizvodnje elektroliznega aluminija, je bila težka, vendar odločitev, ki jo z današnjega zornega kota lahko ocenimo kot pravilno. Izpeljali smo tudi

veliko drugih ukrepov, ki so omogočili, da smo ohranili likvidnost podjetja, v kriznih časih pa je likvidnost najpomembnejša ekonomska kategorija. Pomembno je tudi, da smo ohranili trezno glavo in nismo zapadali v paniko, v kateri se je znašlo širše družbeno okolje.

Mirno smo poskušali obvladovati kupce in dobavitelje. Ob spremljanju kupcev iz vseh pogledov nimamo nenormalnih terjatev, nismo prodali aluminija tistim, ki ne bodo preživel. Z dobavitelji smo dosegli, da sta cena in plačilni pogoji za Talum pomembna elementa za dolgoročno sodelovanje. V prodaji in nabavi se ob malomarnem delu odlije denar, ki povzroči nelikvidnost in kasneje stečaj podjetja. Veliko smo naredili tudi na področju

stroškov dela, ki je največji element potrošnje zaposlenih. Ob prepolovljeni proizvodnji smo morali zmanjšati stroške dela in ukiniti opravljanje storitev zunanjih izvajalcev.

Z reorganizacijo podjetja želimo doseči večjo preglednost poslovanja in s tem večjo odgovornost za rezultate novih zaokroženih podjetij. Tega se lotevamo z velikim optimizmom in prepričanjem, da bo nova organizacija povečala dinamičnost vseh procesov v poslovanju.

Menim, da je že samo to dovolj, da je moja čestitka upravičena. Najpomembnejše pa je, da lahko iz sedanjega trenutka z optimizmom zremo v naslednje leto.

Čestitke.^x

Mira Verdenik

Milan Vogrinec

PRIZNANJA

Letošnji dobitniki zlatih metuljev

KOMISIJA ZA PRIZNANJE

FOTO: DARKO FERLINC

Komisija za priznanja v sestavi: Andreja Srečkovič, predsednica, Bogdan Lukman, član, Miran Kelenc, član, je letos v skladu z organizacijskim razpisom podelila štiri priznanja zlati metulj in odločila, da se na predlog Uprave podeli še eno izredno priznanje.

Zlate metulje tako prejmejo:

Mira Verdenik iz Financ in računovodstva za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih v družbi Talum.

Obrazložitev:

V Talumu oziroma njegovem predhodniku je Mira Verdenik zaposlena že od leta 1977, ko je bila sprejeta na mesto pripravnik v finančnem sektorju z višjo strokovno izobrazbo kot ekonomistka.

Leta 1976 je bila razporejena na delovno mesto planerja analitika, leta 1977 pa na mesto analitika stroškov. To delo je opravljala vse do leta 1987, ko je prevzela vodenje obračuna osebnih dohodkov.

Mira Verdenik je zelo natančna, ažurna ter marljiva delavka, predvsem pa za-

nesljiva, kar je za vodenje obračuna plač zelo pomembno. Vemo, da je na tem področju zelo pomembno sprotno spremljanje vseh zakonskih sprememb, saj so plače zelo občutljivo področje za vsakega posameznega delavca v Talumu. Je človek z zelo veliko delovno vneto, kar pripomore k ustvarjanju ugodne delovne klime v našem sektorju, v odnosu do svojih sodelavcev pa je ena izmed tistih posameznikov, ki premorejo ogromno mero tolerance in potrpežljivosti. S svojim vsakdanjim nasmehom že zjutraj pred sedmo uro po našem sektorju nosi dobro voljo.

V letih uvajanja računalniških programov vodenja plač je bila neposredno vključena v pripravo programov. Pri njihovem uvajanju je inovativno sodelovala in še sodeluje, kajti programi na področju plač se vedno znova spreminjajo in dopolnjujejo v skladu z zakonskimi okviri. To prinaša vsako leto novosti, ki jih redno spremlja in vključuje v svoje delo. Hkrati je tudi vir obveščanja o slehernih spremembah svojim sodelavcem v Talumu in hčerinskih podjetjih. Redno se izobražuje na zunanjih in notranjih strokovnih seminarjih, predvsem na področjih, ki so neposredno ali tudi posredno povezana z njenim delom.

Milan Vogrinec iz DE Livarske zlitine za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih v družbi Talum.

Obrazložitev:

Milan Vogrinec je v družbi zaposlen od leta 1988. Vse do danes opravlja različna dela pri ulivanju aluminija v livarnah, v začetku kot livarski pomočnik v takratni Livarni 1, danes dela kot livar v DE Livarske zlitine.

Pri svojem delu Milan Vogrinec vse skozi izstopa s svojo prizadevnostjo, samoiniciativnostjo, pripravljenostjo na uvajanje sprememb in pozitivnim odnosom do reševanja problemov. Posebno je treba poudariti obdobje zagona novih naprav v livarni zlitin, ko si je Milan Vogrinec zaradi vseh naštetih vrtilin nabral bogat nabor znanj in izkušenj, povezanih z delovanjem naprav, odkrivanjem napak in njihovo odpravo, predvsem na proizvodni liniji za litje hlebčkov, kar danes zavzeto prenaša na svoje sodelavce. To je še posebno pomembno v današnjih časih, ko je zaradi gospodarske krize močno okrnjen obseg proizvodnje livarskih zlitin in so uvedeni novi organizacijski prijemi v smislu rotiranja zaposlenih po različnih fazah proizvodnega procesa. Tudi sam je uspo-

sobljen za opravljanje praktično vseh del v livarni, svoje delo na vsaki proizvodni operaciji pa opravi vestno in zanesljivo, zato je med sodelavci izredno spoštovan.

Z vsem tem dokazuje, da lahko posameznik s svojim delom v uigrani ekipi veliko prispeva k rezultatom in uspešnemu poslovanju posameznega delovnega okolja.

Vekoslav Cestnik iz DE Vzdrževanje za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih v družbi Talum.

Obrazložitev:

Sodelavec Vekoslav Cestnik je leta 1981 začel delati kot štipendist TGA v Predelavi aluminija kot tehnolog oziroma konstrukter. Dela, ki jih je opravljal, so zajemala tako tehnološko področje kakor tudi izdelavo tehnične dokumentacije.

Vsa znanja, ki si jih je pridobil v proizvodnji, je ob premestitvi leta 1989 v DE Vzdrževanje, OE Konstrukcija, združil in uporabil pri svojem delu na delovnem mestu konstrukterja.

Kot konstrukter je sodeloval predvsem pri izdelavi projektne dokumentacije na področju livarn in predelave aluminija, kot so livni stroj za ozki trak,

Vekoslav Cestnik

zlagalnik za 25 kg in 5 kg hlebčke, razširitev žarilnih kapacitet, predelava livnega stroja za široki trak, predelave livnih peči v livarnah ... Leta 2002 se je preizkusil tudi kot konstrukter orodij v DE Rondelice, s čimer si je pridobil še dodatna znanja in izkušnje. Značilna zanj je izredno močna pripadnost podjetju, vedno je znal prisluhniti potrebam in zahtevam proizvodnih obratov in jih prenesti v zelo dobre konstrukcijske rešitve. Pri svojem delu je nadpovprečno zanesljiv in strokoven. Svoje bogato znanje in izkušnje je vedno pripravljen prenesti na sodelavce. Vedno je pripravljen sodelovati, ko ga potrebujemo, in zato je med sodelavci zelo cenjen.

Franc Lendero iz DE Livarske zlitine za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih v družbi Talum.

Obrazložitev:

Franc Lendero se je v TGA Kidričevo zaposlil leta 1976 kot metalurški tehnik. Vsa leta je delal v livarnah, kjer je opravljal zelo različna dela. Najprej je bil vodja izmene, potem nadzornik vzdrževanja in nazadnje več let vodja obrata. To delo opravlja tudi danes. Vsa leta je ob svojem rednem delu aktivno sodeloval pri večkratnih modernizacijah livarn. Nabral si je bogate izkušnje na področju livarske tehnologije in predvsem poznavanja naprav. V zadnjih letih je njegovo delo zaznamovalo sodelovanje pri izvedbi številnih projektov v okviru izgradnje in dograditve livarne zlitin. Posluh za uvajanje sprememb, kreativnost pri iskanju rešitev, odprtost pri prenaša-

nju znanja in veselje pomagati sodelavcem so največje Frančeve odlike. Te odlike znajo ceniti oziroma potrditi številni sodelavci iz različnih delovnih okolij, kjer je Franc delal. Franc Lendero je ves čas svojega dela aktivno sodeloval tudi v organih delavskega samoupravljanja. Najprej je bil večkrat član delavskega sveta, potem pa je bil v novem sistemu upravljanja kar v štirih mandatih obdobjih izvoljen v svet delavcev. V mandatnem obdobju 2001–2005 je bil izvoljen za predsednika sveta delavcev. V tem času je bil tudi član nadzornega sveta družbe Talum. Poudariti moramo, da je bil vedno aktiven član sveta delavcev, kar pomeni, da se je vedno zavzemal za dobrobit zaposlenih, vedno je pravočasno opozarjal na napake pri delu, skrbel za varno delovno področje in se zavzemal za napredek celotne družbe.

Milan Fajt, dosedanji predsednik Talumovega sindikata, za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih v Konferenci sindikata Talum in njegovih hčerinskih družb.

Obrazložitev:

Milan Fajt je zaposlen v Talumu od 2. junija 1975. Zaposlil se je pri avtomatski obdelavi podatkov (AOP). Ob delu se je šolal in leta 1982 končal višjo strokovno šolo. Vso svojo delovno kariero je delal na področju informatike razen krajšega obdobja v letih med 1990 in 1992, ko je delal na področju varstva pri delu. Sodeloval je pri mnogih projektih na področju informatike, tako pri uvajanju raznih evidenc kot pri uvedbi evidence delovnega časa.

Franc Lendero

Milan Fajt

Ob delovnih zadolžitvah je deloval tudi v nekdanjih organih samoupravljanja in bil aktiven pri sindikalnem udeleževanju. Dva mandata je bil član komisije za kadre TGA, en mandat pa član delavskega sveta TGA. Kot aktiven športnik je bil dva mandata tudi član komisije za šport in rekreacijo v TGA.

Prelomnico v njegovi delovni karieri je pomenila njegova izvolitev za sindikalnega zaupnika oziroma uradno za predsednika izvršnega odbora SKEI, Strokovne službe, in istočasno podpredsednika SKEI, Konference sindikatov Kidričevo, leta 1998. To funkcijo je opravljal dva mandata. Ob tem je bil dva mandata tudi član sveta delavcev Taluma.

Junija 2002 je bil izvoljen za predsednika Konference sindikatov Kidričevo in to funkcijo je začel opravljati profesionalno, kar počne še danes. Hkrati je bil član več organov sindikata SKEI na ravni Slovenije. Ne nepamembna je bila njegova vloga porotnika na delov-

nem sodišču, kjer se je seznanil z mnogimi problemi in krivicami, ki so se dogajale posameznikom.

Milan Fajt je v vsej delovni karieri v Talumu pokazal veliko stopnjo razumevanja za socialni dialog med partnerji. Prepoznal je želje in zahteve zaposlenih, jih znal realno oceniti in ustrezno ter vztrajno posredovati dalje. Svoje delo je opravljal z razumevanjem za vse vpletene strani, vedno v dobrobit zaposlenih.

V občasnih precej vročih situacijah je ohranil trezno glavo in se zavedal realnosti. Njegovi sindikalni kolegi mogoče niso vedno vedeli za njegovo nenehno iskanje boljših razmer za delo tako za člane sindikata kot za vse druge zaposlene. To je počel ne samo vztrajno, ampak tudi trmasto.

S svojim načinom delovanja je vzpostavil trdne temelje za pozitiven dialog med sindikatom in vodstvom družbe ter s tem pripomogel k ohranitvi poslovanja Taluma. **X**

Prejemniki jubilejnih listin

PRIPRAVILA KADROVSKA SLUŽBA

FOTO: ARHIV

Predstavljamo vam letošnje dobitnike jubilejnih listin Taluma in njegovih hčerinskih družb.

Jubilejno listino za 10 let neprekinjenega dela v Talumu prejmejo:

Roman Železnik	DE Gnetne zlitine
Vojko Vrbanc	DE Gnetne zlitine
Boštjan Sagadin	DE Gnetne zlitine
Roman Intihar	DE Kontrola kakovosti
Boris Železnik	DE Livarske zlitine
Bojan Ornik	DE Rondelice
Franc Kramberger	DE Rondelice
Darjan Trafela	DE Rondelice
Robert Vaupotič	DE Rondelice
Dejan Lorber	DE Ulitki

Jubilejno listino za 20 let neprekinjenega dela v Talumu prejmejo:

Aleksander Čuš	DE Elektrolize
Alojz Magdič	DE Elektrolize
Jože Stoklas	DE Elektrolize
Bogdan Mohorko	DE Eektrolize
Zdravko Štumperger	DE Eektrolize
Boštjan Krajnc	DE Gnetne zlitine
Milan Petrovič	DE Gnetne zlitine
Josip Roganov	DE Kontrola kakovosti
Vladimir Glažar	DE Rondelice
Milan Osterc	DE Rondelice
Bojan Škerget	DE Vzdrževanje
Igor Toplak	DE Vzdrževanje
Alojz Janžekovič	DE Vzdrževanje

Jubilejno listino za 30 let neprekinjenega dela v Talumu prejmejo:

Anton Nahberger	DE Anode
Maks Plohl	DE Anode
Dušan Jaušovec	DE Anode
Milan Nemeč	DE Anode
Slavko Jazbec	DE Anode
Zvonko Kokol	DE Elektrolize
Tonček Cenar	DE Elektrolize
Ivan Hauptman	DE Elektrolize
Stanislav Kociper	DE Elektrolize
Anton Zajšek	DE Gnetne zlitine
Janez Šilak	DE Gnetne zlitine
Damir Kosi	DE Gnetne zlitine
Brigita Purg-Korošec	DE Gnetne zlitine
Ibrahim Ekić	DE Gnetne zlitine
Franc Sluga	DE Gnetne zlitine
Jožef Medved	DE Gnetne zlitine
Milan Zakeššek	DE Izparilniki
Zdravko Erlih	DE Kontrola kakovosti
Branko Lukman	DE Livarske zlitine
Anton Korže	DE Promet

Stanislav Kosi	DE Promet
Albin Dovečar	DE Rondelice
Janez Fajfarič	DE Rondelice
Anton Petek	DE Rondelice
Zvonko Kolar	DE Rondelice
Miroslav Klaneček	DE Vzdrževanje
Miroslav Dobič	DE Vzdrževanje
Milan Krušič	DE Vzdrževanje
Danica Marolt	DE Vzdrževanje
Albin Avguštin	DE Vzdrževanje
Zdenko Gajzer	DE Vzdrževanje
Janez Kužner	DE Vzdrževanje
Jože Turk	DE Vzdrževanje
Miran Pintarič	Marketing
Jožef Predikaka	Nabava
Anton Dorič	Nabava
Marija Sitar	Pravna služba

Jubilejno listino za 40 let neprekinjenega dela v Talumu prejme:

Janez Šmigoc	DE Vzdrževanje
--------------	----------------

Za 40 let dela v družbi Talum prejme jubilejno listino Janez Šmigoc

Hčerinske družbe

Jubilejno listino za 10 let neprekinjenega dela v Talumu prejmejo:

Marija Horvatič	Vital
Angela Fideršek	Revital
Bojan Emeršič	Storal

Jubilejno listino za 20 let neprekinjenega dela v Talumu prejmeta:

Aleksander Moge	Revital
Daniel Bauman	Vargas-Al

Jubilejno listino za 30 let neprekinjenega dela v Talumu prejmejo:

Tatjana Šimenko	Vital
Janja Firbas	Revital
Majda Bedrač	Revital
Anton Jus	Revital
Zdenka Šeliga	Alin
Vesna Vtič	Alin
Alojz Fric	Storal
Ferdinand Cep	Vargas-Al

Avtomehanik

ALOJZ PERŠUH

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Po končani osnovni šoli sem se vpisal v šolo za avtomehanike v Mariboru in si pridobil poklic avtomehanika. Ta poklic ni bil moja prva želja, vendar sem ga vzljubil že v poklicni šoli. Izobraževanje je takrat potekalo tako, da sem bil pol leta v šoli, drugo polovico leta pa sem opravljal praktično delo pri zasebniku kot vajenec. Kot vajenec sem prvenstveno delal na osebnih avtomobilih (Zastava, Škoda, Renault ...). V šoli sem pridobil nekatera znanja iz poklica, vendar se je pravo učenje začelo s samostojnim opravljanjem dela. Poleg avtomehaničnih opravil sem opravljal tudi kleparska in avtoelektrikerska dela, skratka vse, kar je sodilo k popravilu osebnega avtomobila. Posebej moram poudariti, da sta bila pri zasebniku red in disciplina, tako v vajeniškem času kot pozneje, ko sem bil pomočnik. Po končanem delu je bilo vedno treba pospraviti delavnico in orodje. V času, ko sem bil pomočnik, se mi je porodila želja po nakupu avtomobila, kar je bilo takrat še kar redkost. Kupil sem si VW, letnik 1957, v popolnoma nevozni stanju; avto sem v celoti »porih-tal« in mi je koristno služil, dokler ga nisem zamenjal za novejšega.

Ker je zasebnik zamenjal lokacijo delavnice, sem se zaradi bližine zaposlil v TGA v ključavničarski skupini za vzdrževanje glinice. Pozneje sem se pre zaposlil v mazalno skupino, kjer sem skrbel za mazanje in menjavo olj v celotni tovarni. Ker so v DE Promet potrebovali mehanika, sem se ponovno zaposlil, takrat v Mehanično delavnico. Delovno področje je bilo povsem novo, saj sem dela opravljal na viličarjih, traktorjih, tovornjakih, specializiral sem se tudi za vzdrževalca

nakladalca ULT. Tudi s pomočjo sodelavcev sem hitro usvojil potrebna znanja. V tej enoti sem opravil VKV avtomehanika v »brezovi« šoli, ki mi ni ravno veliko pomagala.

Dela, ki sem jih opravljal, so bila tehnično vse bolj zahtevna, zato sem svoje znanje nadgradil s tehnično strojno šolo, ki sem jo končal ob delu. Po premestitvi del v OE Vzdrževanje vozil sem opravljal delo specialista avtomehanika in ob odhodu sodelavca v pokoj sem prevzel delo skupinovodje avtomehanične delavnice. Pozneje sem opravljal delo vodje avtomehanične delavnice, ob selitvi na novo lokacijo v »modro« zgradbo pa opravljam delo koordinatorja vzdrževanja vozil.

Pri svojem delu sem vedno natančen in vesten, saj mora biti poseg na vozilu opravljen dosledno in kakovostno, kar zagotavlja varno in ekonomično uporabo vozila.

Za posamezno vozilo ali pogonski dizelski motor si je treba vedno pridobiti pravilne tehnične podatke, ki jih je pri servisiranju ali vzdrževanju treba dosledno upoštevati. V industriji vozil so vedno prisotne novitete, nove tehnične rešitve, pa tudi uporaba najrazličnejših fluidov, zato je te novosti treba redno spremljati.

V mojem poklicu je bilo veliko prijetnih trenutkov, saj sem delo vedno z veseljem opravljal, so pa bili tudi trenutki, ko ti vse ne gre, kot si želiš, vendar z vztrajnostjo in voljo premagujem tudi take ovire. **x**

Alojz Peršuh

Delo na motorju

Zagotavljanje brezhibnega delovanja elektroenergetskega sistema

ZLATKO ŠIROVNIK
FOTO: SRDAN MOHORIC

V Talumu kot celoti je Elektroenergetika zelo pomembna v smislu zagotavljanja brezhibnega delovanja elektroenergetskega sistema in neprekinjene preskrbe električne energije za vse porabnike. Njene glavne naloge so: nadzor, dobava, transformiranje, usmerjanje in razdeljevanje električne energije ter vzdrževanje električnih postrojev in naprav.

RTP Kidričevo se napaja iz štirih daljnovodov 110 kV (trije potekajo iz RTP Cirkovce in eden s Ptuja). Od tam se Talum napaja za lastno rabo iz treh transformatorjev 110/10 kV, ki so priključeni na 10 kV stikališče v stikalnici. Od tam vodimo električno energijo po kabelskih povezavah v vse transformatorske postaje, razporejene po tovarni in v črpalnici vode, ki je dislocirana v naselju Kidričevo. Vseh transformatorskih postaj je 16. K njim spadajo še štiri, iz katerih se napaja podjetje Silkem. V transformatorskih postajah se prek distribucijskih transfor-

matorjev 10 kV napetost transformira na 400 in 230 V, kar je uporabno za večino porabnikov v Talumu.

Elektroliza C se napaja iz RTP Kidričevo prek petih transformatorjev 110 kV, nato jo transformiramo na 760 V in usmerimo v enosmerno električno energijo, ta pa se uporablja za elektrokemijski proces v elektroliznih celicah. Štiri usmerniške enote z diodnimi usmerniki so v pogonu od leta 1987, to je od takrat, ko je bila zgrajena elektroliza C1. Te usmerniške skupine so potrebne temeljite prenove. Zadnja dograjena usmerniška enota je iz leta 2002, sestavljena iz tehnologije s tiristorskim usmernikom podjetja ABB in transformatorja, zgrajenega v Etri.

Večina transformatorskih postaj je bila prenovljenih med letoma 2004 in 2008, razen dveh, stikališča v stikalnici in TP pri polnilnici. Ti dve transformatorski postaji delujeta že od začetka gradnje tovarne. V Elektroenergetiki upamo, da ju bomo obnovili v bližnji

prihodnosti, saj so glede na izvedbo zelo nevarne za posluževalce in vzdrževalce.

Nadzor nad elektroenergetskim sistemom poteka iz komandne sobe v stikalnici na nadzornem računalniku, na njem pa so zbrane vse informacije sistema. Na primeren način je prikazano 110 kV stikališče RTP Kidričevo in vse 10 kV transformatorske postaje in stikališča v tovarni. V vsakem trenutku se zabeleži vsaka sprememba stanj vklopov in izklopov posameznih pomembnih porabnikov ter zaporedje dogodkov, kar bistveno pomaga pri sprejemanju pravih in hitrih odločitev za ponovno vzpostavitev normalnega stanja. K temu spada še nadzor nad kompresorsko postajo v stikalnici, izvaja se nadzor nad proizvodnjo električne energije iz dveh dizelskih agregatov, nameščenih v stari kotlarni. Dizelski agregati so potrebni za napajanje nujnih porabnikov v primeru izpada tuje električne energije. Zelo

Stanko Pal, Zlatko Širovnik in Danilo Majcen

Simon Zajc

pomembna je pomožna enosmerna napetost 220 V, ki je potrebna za napajanje zaščitnih in signalnih naprav ter krmilnih pogonov v vseh transformatorskih postajah in v usmerjevalnici hale C. Enosmerno napetost dobimo iz štirih stacionarnih baterij. Letos smo nadzor razširili še na zaprti hladilni sistem v popoldanskem in nočnem času. Decembra lani, po zgraditvi prve fotovoltaične elektrarne Tasolar, in pred kratkim še z vklopom druge fotovoltaične elektrarne Vesol se je začela proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov. Trenutno poteka gradnja še dveh fotovoltaičnih elektrarn, ki bosta prav tako zajeti v nadzorni sistem. Vse to nadzira, spremlja in vzdržuje 11 zaposlenih v Elektroenergetiki, od tega opravlja 10 delavcev izmensko delo. Nadzorni sistem omogoča funkcijo daljinskega alarmiranja prek GSM-aparata za primer odsotnosti osebja zaradi del v objektih. Trudimo se, da bi bila preskrba z električno energijo nemotena. Zaposleni v Talumu se včasih ne zavedajo pomembnosti nemotene preskrbe z električno energijo, dokler vse teče brez težav. Ko pa električne energije primanjkuje ali se v elektroenergetskem sistemu pojavijo druge težave, je treba prekiniti dobavo električne energije za elektrolizo C za eno ali celo dve uri. Drugi odjemalci so praviloma preskrbljeni nemoteno, vendar se je že zgodilo, da so tudi ti ostali brez električne energije. Vzroki so lahko različni: izpad zaradi malih živali, delovanja zaščite, prehodni pojavi pri preklonih transformatorjev in sistemov ter nenadajne tudi zaradi človeške napake. Pri tem smo zapo-

sleni v Elektroenergetiki pod velikim pritiskom, vendar upamo, da bo v prihodnje tega čim manj.

Velik obseg del v Elektroenergetiki predstavljajo spomladanske in jesenske revizije na dovodnih transformatorjih ter revizije v transformatorskih postajah, ki jih opravljamo v sodelovanju s skupino za visoko napetost. Revizije zahtevajo veliko predhodnih priprav. V našem elektroenergetskem sistemu je kar 150 zaščitnih naprav, njihovo pravilno delovanje pa je treba preizkusiti enkrat letno. Po transformatorskih postajah je 50 distribucijskih transformatorjev, ki jih je treba preventivno vzdrževati ter ohraniti v dobri kondiciji. Občasno se izvajajo termovizije na energetskih napravah in odpravljajo pomanjkljivosti. Veliko je stikalnih manipulacij porabnikov v transformatorskih postajah. Zaposleni morajo obvladati sistem za regulacijo toka v elektrolizi C in čuvanje konice, sodelovati pri izvedbi remontov in rekonstrukcij. V primeru intervencije na vodarni ali fotovoltaični elektrarni je treba organizirati prevoz in odpravo napake ter sodelovati z območnim centrom vodenja in drugimi. Vsak prvi dan v mesecu je treba popisati stanje na električnih števcih v vseh transformatorskih postajah, jih vnesti v sistem obračuna ter preveriti in uskladiti s podatki, ki jih dobimo od Elesa. In še bi lahko naštevali, tako da se osemurni delovnik prehitro izteče in nam delo včasih tudi zaostaja.

Ob reorganizaciji želimo vsem zaposlenim dobro počutje ob prilagajanju ter veliko novih izzivov na delovnih področjih.x

Ivan Emeršič in Franc Širovnik

Aluminij, številka 11, november 2010

Marjan Bratuša

Oktober je dober

Oktoobra mesečna proizvodnja rondelic prvič prek 2.000 ton

TOMAŽ GODICELJ

FOTO: TOMAŽ GODICELJ

V DE Rondelice beležimo že drugi mesec zapored rekordno proizvodnjo. Oktobra je tako mesečna proizvodnja

prvič presegla 2.000 ton. Proizvedli smo 2.043 ton rondelic, za kar je bilo treba odliti 3.627 ton ozkega traku ozi-

roma v povprečju 129 kolotov ozkega traku na dan. Tudi mesečna proizvodnja ozkega traku je bila oktobra najvišja doslej.

Optimistične napovedi porabnikov rondelic za leto 2010 so se uresničile. Odločitev Taluma, da se z generalno obnovo druge izsekovalne linije (naloge je bila realizirana v prvi polovici leta 2010) pravočasno pripravi na povečano povpraševanje v drugi polovici leta, se je izkazala za pravilno, saj brez obnovljene druge izsekovalne linije mesečne proizvodnje 2.000 ton ne bi bilo možno realizirati.

Z realizirano mesečno proizvodnjo prek 2.000 ton oziroma v povprečju 65 ton rondelic na dan je glede na strukturo prodajnega programa dosežen maksimum. V DE Rondelice smo dosežka veseli, še posebej zato, ker se v zadnjih letih zahtevnost proizvodnega programa rondelic povišuje (več legiranih rondelic, manj rondel za dna po-

sod) in ker je bil dosežen ob višji produktivnosti dela na efektivno uro glede na povprečje zadnjih nekaj let.

Z doseženo maksimalno proizvodnjo rondelic pa naših razvojnih načrtov ni konec, zato tečejo že novi projekti, s katerimi želimo povečati razpoložljive kapacitete, uvesti nove proizvode in tako okrepiti naš položaj na zahtevnem evropskem trgu rondelic.

Vsem, ki sodelujete v procesu izdelave rondelic, čestitam za rekordni dosežek in se zahvaljujem za vloženi trud in prizadevanje.

Nekaj naših sodelavcev smo vprašali, kako gledajo na rekordni dosežek:

Smiljan Kojc

Čestitke vsem sodelavcem. Vsi v naši delovni enoti smo se trudili po svojih najboljših močeh za doseženi rekord mesečne proizvodnje. Kljub kriznim in težkim časom za naše podjetje bi bili zelo veseli kakšne nagrade.

Milan Jerebič

Kaj naj rečem? Uspelo nam je! Vloženega je bilo veliko truda in dela. Postopoma, vsak mesec smo povečevali proizvodnjo in po toliko letih prišli do zelenih 2000 ton rondelic v enem mesecu. Vsi smo zadovoljni, prav tako kot naše vodstvo. Ne glede na krizne čase nam je uspelo.

David Vrečko

Ob tej priložnosti čestitam vsem svojim sodelavcem za doseženi cilj. Kar se nam je še pred časom zdelo nemogoče, je postalo realnost. Vsak na svojem področju smo se trudili po svojih najboljših močeh, zato bi bila zaželeno tudi kakšna nagrada. x

Milan Jerebič in Jože Turk

Leon Zorec, Robert Tušek, Drago Hunjet, Milan Jerebič, Miran Lesjak, Franc Brenčič, Milan Osterc, Franc Kramberger, Franjo Horvat, Dušan Fridl, Ivan Lončarič

Zazrt v staro podobo

Razstava Srdana Mohoriča v Knjižnici Ivana Potrča na Ptuju

DR. MARJETA CIGLENEČKI
FOTO: BORIS FARIČ

Srdan Mohorič je bil med letoma 1974 in 2007 zaposlen v TGA, zdaj Talumu v Kidričevem, vendar ga sodelavci poznajo tudi v vlogi fotografa, ki s svojimi posnetki polni strani tovarniškega časopisa *Aluminij*. Mohoričeva fotografska dejavnost je bogata, povezana je z mentorstvom Stojana Kerblerja in s Foto kino klubom DPD Svoboda Ptuj, katerega soustanovitelj je bil v letu 1976, kot predsednik pa ga je vodil vse do leta 1990. V obdobju Mohoričevega predsedovanja in Kerblerjevega mentorstva je bil ptujski klub izjemno aktiven, Ptuj pa pomembno fotografsko središče. Člani so prirejali bienalne žirirane razstave, na katere so vabili člane jugoslovanskih fotoklubov. Srdan Mohorič je bil nagrajen že na prvi izmed teh prireditev leta 1978, in sicer za serijo fotografij z naslovom Podhodi. Za Mohoričevo fotografijo pred letom 1990, ki je bila izključno

črno-bela, je značilno zanimanje za človeško figuro in njeno gibanje. Dolge ekspozicije so povzročile zamagljenost premikajoče se osebe; fotografija je tako pridobila dinamiko, omeščala tonske prehode in se odrekla individualizaciji upodobljenec. Z letom 1991, ko je zamrla dejavnost ptujskega fotografskega kluba, je Srdan Mohorič prenehal razstavljati, fotografiranja pa se je ponovno oprijel leta 2003, ko je za darilo dobil digitalni fotoaparati. Poglobil se je v novo tehnologijo in se v javnosti najprej predstavil s serijo Planet Aluminij (2007). V fotografski objektiv je lovil aluminij v okolju tovarne, vendar v abstrahiranih, komajda še prepoznavnih oblikah. Odlika serije so pretanjena estetika, uravnotežena kompozicija, izčiščenost linij ter žarenje barv, ki se stopnjuje do iskreja.

Razstava, ki je na ogled v Knjižnici Ivana Potrča, pa je povsem drugačnega značaja. V svojem bistvu je dokumentarna. Fotografa je pritegnila častitljiva zgradba v starem mestu, ki je bila leta 2000 temeljito obnovljena za potrebe ptujske knjižnice. Srdan Mohorič je v letu 2010 fotografiral njeno zunanost, dvorišče, bibliotekarje pri vsakdanjih opravilih, obiskovalce in bralce, bibliobus, literarne dogodke in seveda knjige. Zaradi skrbno izbranih kadrov in Mohoričevega smisla za kompozicijo je nastala serija fotografij, ki presega zgolj dokumentarno raven in ki se je izkazala za vredno predstavitev na posebni razstavi. Knjižničarji bodo po končani razstavi s Srdanovimi fotografijami opremili svoje delovne prostore, ob otvoritvi je izšel skrbno oblikovan katalog z dobro odtisnjenimi reprodukcijami, knjižnica pa ima na voljo tudi

fond fotografij, s katerimi lahko kadar koli likovno neoporečno predstavi svojo dejavnost.

Prav slednje je morda največji iztržek projekta, ki je pripeljal do razstave. Ob poplavi fotografij, ki spremljajo vsakršne dogodke, se običajno izkaže, da jih le malo dosega kakovost, ki zadošča za objavo in za dostojno dokumentiranje. Tisti, ki so v Talumu zadržani za promocijo tovarne, so razvajeni, saj imajo vedno na voljo bogate arhive Stojana Kerblerja in tudi Srdana Mohoriča, kar pa je v slovenskem prostoru izjemno. Knjižnica Ivana Potrča se je v letu 2010 oskrbela s kakovostnim gradivom, ki enakovredno sledi bogastvu knjižnega fonda in kulturnemu poslanstvu ptujskih bibliotekarjev. Želeti bi bilo, da bi knjižnici v takšnih namerah sledile še druge institucije.x

Na odprtju razstave je bilo veliko ljudi

Aluminij, številka 11, november 2010

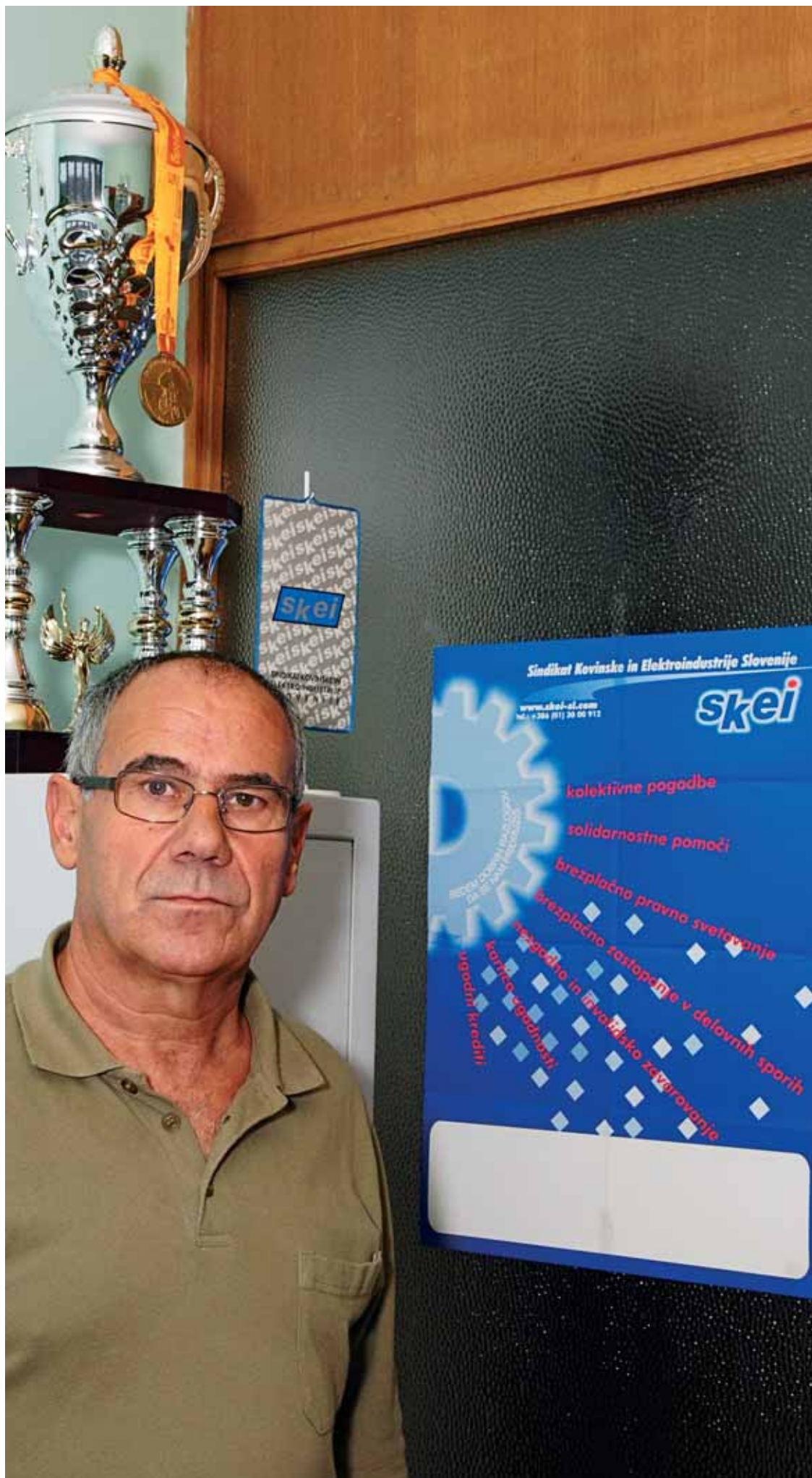

Mag. Matjaž Neudauer, direktor knjižnice, dr. Marjeta Ciglenečki, Srdan Mohorič in Mira Petrovič

Mesto sindikata in socialni dialog z vodstvom sta na zavidanja vredni ravni

LILIJANA DITRIH
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Začniva na koncu. Kakšno »dediščino« zapuščáš svojemu nasledniku kot predsednik konference sindikatov Taluma?

Kot predsednik Skei, Konference sindikatov Kidričevo, predajam svojemu nasledniku, ki je ta trenutek do naslednjih volitev moj dosedanji namestnik, dediščino, ki bi ji brez sramu lahko rekli, da je v zelo dobri kondiciji. Pri tem mislim predvsem na zelo dobro urejene in ažurno vodene evidence članstva in predvsem finance (prejemkov in izdatkov), kar kaže na zelo transparentno poslovanje sindikata v obeh mojih mandatih. Tudi mesto sindikata in socialni dialog z vodstvom sta na zavidanja vredni ravni, kar lahko z gotovostjo trdim, saj zaradi svoje funkcije v najvišjih republiških sindikalnih organih zelo dobro poznam razmere v kriznih časih v naši domovini, ki res niso ravno rožnate.

V obrazložitvi za zlatega metulja piše, da si v »precej vročih situacijah ohranil trezno glavo in se zavedal realne situacije ... pokazal veliko stopnjo razumevanja za socialni dialog med partnerji.« Večkrat so ti očitali »zlizanost« z upravo. Kako to komentiraš?

Glede na dosedanjo prakso nisem ravno prepričan, da vsi mislijo tako, in prav je tako. V demokraciji je zelo dobro poznano dejstvo, da lahko kdo misli drugače. Pri tem pa moram poudariti, da je zelo velika razlika med delom sindikalista v podjetju, ki životari, in tam, kjer se lahko pohvalijo s solidnimi poslovnimi rezultati, kamor vsekakor spadamo mi. Medtem ko se mora sindikalist v neuspešnem pod-

»O »zlizanosti« z upravo se ne morem strinjati, če pa nekdo noče razumeti, da svoje probleme lahko rešujemo samo domači med seboj na svojem dvorišču brez posredovanja zunanjih arbitrov, pa mu težko pomagam.«

jetju največ ukvarjati s kratenjem osnovnih pravic s strani delodajalca, pri nas v devetih letih predsednikovanja sindikatu nisem ugotovil težkih kršitev ne Kolektivne pogodbe dejavnosti niti določb Zakona o delovnih razmerjih; pri tem seveda ne trdim, da so vsi delavci zadovoljni, kar lahko med drugim pomeni, da so določila omenjenega zakona in pogodbe nastavljena prenizko za uspešno podjetje. O »zlizanosti« z upravo se ne morem strinjati, če pa nekdo noče razumeti, da svoje probleme lahko rešujemo samo domači med seboj na svojem dvorišču brez posredovanja zunanjih arbitrov, pa mu težko pomagam.

Počasi boš lahko na stvari gledal z distance. Ali je po tvoji oceni se-

danja struktura sindikalistov Taluma in družb v naši lasti sposobna in dovolj usposobljena za pogovore in pogajanja z upravo?

Distanca je relativen pojem, kajti če skoraj desetletje delaš to s srcem po svojih najboljših zmožnostih, je težko prav vse na hitro izključiti iz svoje glave in dogajanja samo nemo opazovati. Prepričan sem, da bom z veseljem na voljo še nekaj časa, ki bo potreben za nabiranje izkušenj nove garniture in ne samo predsednika, seveda, če bo kdo potreboval kakršen koli nasvet. Tudi jaz na začetku marsikdaj nisem vedel, kako reševati nastale probleme, zato se ne bojim za prihodnost delovanja sindikata, ki po mojem prepričanju ima solidne sogovornike. Ob tej priložnosti pa bi rad povedal, da bo vse odvisno od spomladanskih volitev, ki smo jih zasnovali na seji IO Skei, Konference sindikatov Kidričevo; največji poudarek je na volitvah sindikalnih zaupnikov po posameznih sindikalnih podružnicah, kar pri nas po reorganizaciji pomeni po odvisnih družbah. Če bodo izvoljeni člani, ki uživajo ugled in zaupanje med svojimi člani sindikata, če bodo dovolj strokovno usposobljeni in pripravljeni na prevzem funkcije, če so bili s svojim dosedanjim delom vzor sodelavcem in so nenazadnje sprejemali plan dela sindikata in delodajalca, se ne bojim prihodnosti.

V čem v sedanjem trenutku vidiš največji izziv za sindikalno delo v Talumu?

Po pravni registraciji koncerna in po zagonu vseh trenutno ustavljenih zmogljivosti (tu predvsem mislim na

zagon celotne hale C) bo z razumnim dialogom treba urediti plačna nesorazmerja, ki so nastala z uvedbo minimalne plače v višini 600 evrov, kar predstavlja fenomen v slovenskem prostoru. Poleg dela Gorenja iz Velenja smo namreč eno redkih podjetij ali mogoče edino v naši dejavnosti, ki smo storili ta korak.

Kako (bo)ste sindikati prispevali k ustvarjanju pogojev in klime med zaposlenimi, da bomo dosegli predvidene cilje reorganizacije podjetja?

Kar nekaj sej smo imeli sindikalisti skupaj z upravo, svetom delavcev in vodstvom projekta reorganizacije, na katerih smo bili zelo dobro informirani z vsebino, cilji in nameni. Upošteevane so bile tudi nekatere naše pripombe in predlogi. Sedaj smo na vrsti mi vsi skupaj. Bistveno bo, da bomo čim hitreje razčistili v svojih glavah in uspeh ne sme izostati. Seveda se moramo zavedati, da se to ne bo zgodilo čez noč in brez vložka vseh zaposlenih. Pri vsem tem morajo svojo vlogo odigrati tudi sindikalisti in člani sveta delavcev.

Kolikšno število zaposlenih v Talumu in hčerah je sindikalno organiziranih? Kako se giblje članstvo?

Tudi na tem področju predstavljamo svojevrsten fenomen v Sloveniji. Od manj kot 1200 zaposlenih v Talumu in hčerah sta organizirana v našem sindikatu 702 člana, kar je krepko prek 50 odstotkov. Če primerjamo ta podatek s slovenskim odstotkom v naši dejavnosti, ki znaša okrog 20 odstotkov, lahko vidimo, da smo nezanemarljiv

sogovornik, ki s strpnostjo in razumom lahko nekaj doseže.

*Kaj lahko ponudite svojim članom?
Kako pridobiti nove?*

Prek Zakona o delovnih razmerjih, Kolektivne pogodbe dejavnosti in nenazadnje Podjetniške kolektivne pogodbe, ki so bili sprejeti s pogajanjem med socialnimi partnerji na različnih ravneh, je bilo doseženih kar precej ugodnosti za delavce, ki jih brez naporov sindikatov na teh ravneh mogoče in zelo verjetno ne bi imeli. Naj naštejemo nekaj najvažnejših: povračilo za prevoz na delo, regres za letni dopust, regres in plačani čas za prehrano med delom, dodatek na delovno dobo, odpravnine, nadomestilo za bolniško odsotnost, dodatek za manj ugodne razmere, dolžina letnega dopusta in še kaj bi se našlo. Gornje ni nobena izmišljotina bolnega sindikalista, temveč čista resnica. Če bi temu verjeli ali se v to vsaj poskušali prepričati vsi zaposleni, bi bilo članstvo še veliko višje, kar je tudi odgovor na drugi del vprašanja.

Se mlajši sodelavci in sodelavke aktivno vključujejo v delo sindikata ali raje stojijo ob strani?

Zelo slabo. Malo gre zasluga temu, ker večina nečlanov misli, da je vse zgoraj naštetu izmišljeno in dano od boga, malo pa moram ob tej priložnosti po-

» /... / zato želim vsem, ki ostajate, obilo razuma in složnosti, kar bo nedvomno vodilo k poslovnim uspehom. Predvsem pa: spoštujte se in imejte se radi!«

kritizirati sindikalne zaupnike po združnicah, ki ne opravijo svojega osnovnega poslanstva. Novega delavca ne seznanijo z dejstvi, zakaj je dobro biti član sindikata. Slednje v socializmu ni bilo potrebno, ker se je vsak novi delavec ob prihodu v podjetje najprej včlanil v sindikat in šele potem šel na svoje delovno mesto, pri tem pa ni nihče razmišljal, da bi šlo za kakršno koli izsiljevanje.

Sam deluješ tudi na višjih ravneh v okviru ZSSS – SKEI. Ali so centrale dovolj seznanjene s stanjem v podjetjih ali so odtujene, kot se jim večkrat očita?

Na višji ravni sindikalne organiziranosti sem bil izvoljen in imenovan v kar nekaj funkcij. Ker izhajam iz največjega in najuspešnejšega podjetja na območju Spodnjega Podravja – Ptuj, sem po statutu SKEI Slovenije avtomatsko predsednik Območnega odbora SKEI Spodnje Podravje, katerega Izvršni odbor sestavljajo predsedniki posameznih podjetij našega območja. Kot predsednik OO SKEI Ptuj sem član Izvršilnega in Republiškega odbora SKEI Slovenije, ki predstavlja najvišja organa Sindikata kovinarjev Slovenije, ki je najmočnejši sindikat v okviru centrale Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) in ki združuje še preostalih 22 sindikatov dejavnosti. Ker je zaželeno, da člani IO SKEI Slovenije delamo tudi v komisijah, sem se odločil za članstvo v Komisiji za šport in rekreacijo, v kateri se že nekaj let uspešno trudimo skrbeti za manj stresne dejavnosti. V prvem mandatu sem bil tudi član pogajalske skupine za Kolektivno pogodbo dejavnosti. To pa je kar dovolj za eno dušo in lahko mi verjamete, da sem bil zadnjih nekaj let kar precej na tesno s časom. Prepričan pa sem, da ni to preveč negativno vplivalo na moje delo na domačem dvorišču, ki je bilo vedno moje osnovno poslanstvo. Povedati moram, da so v Ljubljani kar na tekočem z dogajanjem na terenu, s tem da menijo, da je Talum vzorno podjetje na vseh področjih delovanja.

Počasi boš neobremenjen z aktualnim sindikalnim delom. Kako gle-

daš na predvidene reforme, pokojninsko, zdravstveno ...?

Cilj predvidenih reform je seveda popravek stanja, ki ga ni povzročil navadni delavec v proizvodnji, čeprav se mi močno dozdeva, da jih bo moral plačati, kar seveda ni prav. Skupni imenovalec vseh reform je nekaj prihraniti; če je način, kako so se tega lotili, pravilen in ustrezen, pa niso vodilni politiki prepričali še nikogar. Sindikati se seveda aktivno vključujejo v pogajanja in so tudi že nekaj spremenili, vendar ne dovolj. Upajmo, da se bo z dogovarjanjem uredilo tako, da bo vsem stranem vsaj delno po godu.

Po 35 letih odhajaš iz Taluma. Nam lahko poveš kaj o najtežjih in najlepših trenutkih, ki si jih preživel med nami, z nami?

Veliko raje se – kot večina dlje časa zaposlenih – spominjam lepih trenutkov. Slabe sem dokaj uspešno zakopal v pozabo. Vse je potekalo bolj sproščeno in iskreno. Tudi takrat smo morali narediti, kar nam je bilo naloženo,

vendar se je za razliko od sedanjega časa našlo še nekaj časa za zabavo in veselje. Enako je veljalo za prosti čas. Menim, da je za vse to kriva prehitro prihajajoča demokracija s svojimi negativnimi pojavi. Sicer pa se nimamo kaj pritoževati, saj smo si jo tako močno želeli, mar ne!?

Boš še naprej spremljal aktualna dogajanja na sindikalni sceni ali se boš bolj posvetil sebi, svojim hobijem, vnučkom ...?

Na vsak način bom poskušal maksimalno izpreči drveči voz, kar pa še ne pomeni, da se ne bom več zanimal za delo sindikata. Predvsem pa se bom osredotočil na spremljanje dela celotnega koncerna Talum, od katerega je v veliki meri odvisna bližnja okolica. Če bo Talum napredoval in dobro delal še naprej, bom z vsemi zaposlenimi delil veselje, zato želim vsem, ki ostajate, obilo razuma in složnosti, kar bo nedvomno vodilo k poslovnim uspehom. Predvsem pa: spoštujte se in imejte se radi!x

Kaj početi?

GREGOR JURKO

Serija nasvetov v obliki kolumne je tokrat posvečena mlajšim bralcem, ki se odločajo, v kateri hram učenosti bi odnesli svoje vpisne pole (seveda, če se bo »ta stari« spomnil, da odnese Aluminij domov), in malce starejšim bralcem našega mesečnika, da se malce zamislijo za nazaj, ali so se pravilno odločili, ko so izbirali poklic. Izbira šole zna biti v obdobju, ko povprečen posameznik nima pojma, kaj bi sploh rad, precej težavna, čeprav obstaja vrsta možnosti, da se takšna odločitev z vpisom v »nekaj splošnega« preloži za nekaj let.

V zvezi z izbiro poklica je kar nekaj mitov, ki jih je treba razdelati in odpraviti. Velika večina ljudi se namreč nikdar ne neha spraševati, kaj bi radi počeli v življenju, in zaradi tega je preveč poudarjena že izbira srednje šole, kaj šele fakultete. V praksi namreč napačna izbira šole ne pomeni tragedije. Celo nasprotno, veliko ljudi mora riniti v napačno smer dalj časa, da spoznajo, česa v življenju ne želijo početi, zato se kasneje lažje odločijo za spremembo karijerne poti. Tako poznamo veliko frizerk ali vzgojiteljev, ki vozijo kamione, ali pa zdravnike, ki postanejo igralci, ali pravnike, ki postanejo zdravniki, ali ekonomiste, ki so se začeli ukvarjati z vozlanjem čaker, angelskimi kartami ali z oblikovanjem gline. Primeri so mogoče nenavadni, vendar ni nič nenavadnega, da zamenjamo karierno pot nekajkrat v poklicnem življenju, še posebej danes, ko se zaradi krize ali napredka določeni poklici ukinjajo, hkrati pa nastajajo novi, takšni, za katere danes šolanje sploh še ne obstaja. Ljudje se

spreminjajo, poklici tudi, vsem pa je skupno to, da znanje, ki smo ga odnesli iz šole, precej hitro zastara in ga je treba obnavljati.

Druga zanimiva zadeva je večna debata med družboslovjem in naravoslovjem, kaj je pametnejše. Tehniki se ukvarjajo s »trdimi« dejstvi, merljivimi, gotovimi stvarmi, ki se jih da objektivno opazovati, družboslovci pa z ljudmi, njihovimi interesi, občutki in vrednotami. Poglejmo banalen primer: koš za plastične lončke za čaj, ki ga ima vsako podjetje. Tehnik ga bo projektiral: napisano bo, kaj ta stvar predstavlja, poleg tega bo izračunal tudi višino, premer lukenj, frekvenco ljudi, ki gredo na malico, spijejo čaj, vržejo lonček v koš, in potreben čas, ki je potreben, da se ta koš napolni. Pozabil pa bo na to, da smo ljudje nepredvidljiva bitja in da poleg lončkov tlačimo zraven še serviete, kruh, ostanke hrane, skratka, da ne ubogamo preprostih navodil in da je na koncu rezultat precej drugačen od želja projektantov. In tukaj se skriva bistvo razlage, zakaj ni znal nihče napovedati prejšnje krize in zakaj nihče ne bo znal napovedati naslednje, čeprav smo zdaj vsi pametni, ko se pogovarjamo o razlogih za stanje, v katerem je svet danes. Ljudje s(m)o precej nepredvidljivi, nevodljivi in včasih delamo stvari po svoje, poleg tega se je precej spremenila lestvica vrednot tistih, ki vodijo, in tistih, ki so vodeni.

Družboslovje in naravoslovje sta torej dve popolnoma različni stvari, ki ju zaradi njune specifike ne moremo dati v isti koš, zato obstaja cel kup stereo-

tipov o posameznih poklicih: ekonomisti blefirajo, da nekaj znajo, pravniki pretiravajo z definicijami in členi, kjer so stvari jasne, sociologov sploh ne potrebujemo, tehniki pa so vase zaprti čudaki, ki ves čas študija preživijo z osebami istega spola in ki zaradi teže študija le redko odidejo iz svoje sobe. Šalo na stran, dejstvo je, da na svetu potrebujemo ljudi tako s tehničnimi kot tudi z družbenimi in humanističnimi znanji oziroma – kar je še boljše – kombinacijo vseh vej. Pravniki morajo poznati osnove tehnike, če se želijo podpisati pod gospodarsko pogodbo, ekonomisti morajo poznati osnove tehnike, če želijo prodati kakšen vijak, tehniki pa morajo vedeti, koliko bo stala kakšna nova tehnična rešitev v proizvodnji, kako jo bodo zaposleni spravili v življenje in ali je nenazadnje sploh smiselna. Napake zaradi nepoznavanja področja, ki zaradi šolskega predznanja ne sodi v delovno področje povprečnega tehnika ali družboslovca, so pogostejše in dražje od napak, ki so rezultat strokovnega dela.

Malce smo zašli, ampak nismo daleč od bistva. Lepo je, če v osnovi vemo, kaj želimo študirati, če pa ni tako, se nima smisla ukvarjati z ugledom posameznega poklica ali z možnostjo zaposlitve čez 5 ali 10 let v razmerah, ko ne vemo, kaj bo naslednje leto. Pa smo spet pri ugotovitvi ene od prejšnjih kolumn, da bi poudarek pri izobraževanju moral biti predvsem v tem, kako se znati, poiskati podatke in jih ovrednotiti, hitro reagirati in biti odvisen od lastnih sposobnosti.x

Fotografije meseca

Srce na Špičniku. Foto: Andrej Brumen.

Mavrica. Foto: Bogdan Lukman.

Bivak. Foto: Lidija Kosi.

Jutro. Foto: Miran Jeza.

Martuljkova skupina. Foto: Zdravko Štumperger.

Izpraznjenost »praznikov«

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

November ni bil samo v znamenju dneva mrtvih, veliko bolj je odmeval »nacionalni praznik«, ko se po tradiciji moten mošt spremeni v pregrešno kapljico bogov. Če se vrnem nazaj v študentska leta in pohajkovanje po prenatrpanih ulicah, potem ne morem mimo horde ljudi, ki so ta praznik spremenile v še en razlog za nebrzdano pijančevanje, ki je nacionalni šport številka ena. Ob tem dnevu se izbira vinska kraljica, krsti se mošt,

nekakšna goska skupaj z mlinci pade na nož, predvsem pa se pijančevanje zavleče vse tja do jutra. Jutro prinese neusmiljeno predenje v glavi in potem je treba preizkusiti vse mogoče domače »arcnije«, da se naposled znebiš neusmiljenega mačka. To je tudi vse, kar ostane od praznikov. Pa vendar ima vsak praznik svojo simboliko, svojo legendo in svoje običaje, ki bi jih morali negovati in prenašati na nove rodove. To je naša kulturna dediščina, ki jo v zadnjem času nadomeščamo s tujimi popularnimi prazniki brez pravega pomena, ob katerih si zaslužka željni trgovci manejo pogolt-

ne roke ... Če vas vprašam, ali poznate legendo o svetemu Martinu in kaj boste povedali svojim otrokom in vnukom, kaj mi boste odgovorili? Prav iz tega razloga je tokratni postanek namenjen temu priljubljenemu slovenskemu običaju.

November je bil čas, ko se je končevalo jesensko delo, zato se je praznik po ljudskem izročilu imenoval jesenski pust in je pomenil zahvalo za bogato letino. V tem času so ljudje pripravljali koline in se izdatno založili z ozimnico za prihajajočo zimo. To je bil čas globoke hvaležnosti in spoštovanja do narave in njenih plodov. In kaj ima pri tem sveti Martin?

Sveti Martin Tourski je bil galsko-frankovski narodni svetnik, ki je pri petnajstih letih vstopil v vojsko. Med ljudmi je bil zelo priljubljen zaradi svoje nesebičnosti in skromnosti. Po nekaj letih je bil posvečen v mašnika in kasneje izvoljen za škofa. Med duhovščino ni bil preveč priljubljen, saj se ta ni želela odreči svojemu udobnemu življenju. V času frankovskega vpliva je legenda o svetem Martinu prišla tudi v naše kraje. Na Slovenskem so ljudje svetega Martina spoznali kot usmiljenega vojščaka, ki s svojo mačeto reže svoj plašč in ga deli s premraženimi reveži. Kasneje se je pojavila tudi legenda o goseh, ki naj bi izdale svetega Martina, ko se je želel skriti pred sli, ki so mu prišli povedat, da je izvoljen za škofa. Prav zaradi izdajstva morajo zdaj za kazen na martinovo pod nož in prav zaradi te legende se za martinovo mastimo z gosko ... Goska pa ima v slovenskem prostoru še malce starejšo tradicijo, saj je bila to poganska daritvena žival, povezana z jesenskimi obredi. S po-

močjo gosje prsne kosti in drobovine so namreč prerokovali prihodnost ljudstva. Če je bila prsna kost martinove gosi rjava, je to napovedovalo prihod zelo mrzle zime, če je bila bela, je prinašala veliko snega. Po tradiciji so si na večer pred martinovim ljudje kradli gosi. Tam, kjer gosi niso redili, je to žival nadomeščal petelin, kokoš ali celo vol. Gos ima tudi globljo simboliko, saj je to solarna žival, povezana z gibanjem Sonca in simbolizira njegovo nižanje.

Pa se vrnimo še k Martinu in vinu. V vinorodnih deželah se je goski in Martinu pridružilo še vino. Po legendi naj bi sveti Martin spremenil vodo v vino. Na Slovenskem so ta praznik navadno slavili v zidanicah, kjer je gospodar nagovoril zbrane goste, in ko je bil mošt krščen, so gostje izpili vino.

Martinovo je nedvomno lep običaj, ki se ga splača ohraniti za prihajajoče rodove. A moramo se vprašati, kaj želimo ohraniti. Je to pijančevanje? Vdajanje alkoholu? Nenasitne pojedine? Se malo poveselimo? Kaj je narobe z nami? To je čas, ko se moramo ozreti nazaj in se tako kot naši predniki zahvaliti za vse, kar nam daje narava. To je čas, ko se lahko posvetimo družini. Bodite kot Martin. Slecite svoj jesenski plašč in z njim ogrnite tiste, ki jih imate radi. Naredite nekaj v zameno za nič. Založite se za zimo in svojim otrokom povejte zgodbo o Martinu. Naj bo to čas, ki zbližuje, in ne čas splošnega narodnega »razvrata«. Kaj se zgodi po prekokani martinovi noči? »Prazniki« obmolknejo in za njimi ostane praznina.x

Ko pridejo težave

DARKO FERLINC
FOTO: DARKO FERLINC

V današnji reportaži govorimo o **Zoranu Baroviču**, ki ga vsi bolj ali manj poznamo kot natakarja v restavraciji Pan v Kidričevem. Tako rekoč je naš sodelavec. Tema, ki jo bomo obravnavali, pa ni preveč radostna. Nasprotno. Gre pravzaprav za malo žalostno zgodbo mlade družine. Namen reportaže je predvsem ozaveščati prav tako mlade ljudi in jih posvariti pred morebitnimi težavami.

Gre pa tudi za veliko prošnjo.

Gremo po vrsti. Zoranu in njegovi partnerici sta se rodila dvojčka s precej redko in v tem trenutku neozdravljivo boleznijo, ki se imenuje cistična fibroza. To ime najbrž nikomur nič ne pove.

O bolezni

Cistična fibroza (CF) je bolezen, ki nastane zaradi nesrečnega spleta okoliščin, ko otrok prejme okvarjen genetski material od obeh staršev. Prizadene eksokrine žleze ali žleze z zunanjim izločanjem, ki izločajo sluz zlasti v dihalnih poteh, pljučih, trebušni slinavki in črevesju.

V Sloveniji se vsako leto rodijo trije ali štirje otroci s cistično fibrozo. Leta 2009 je bilo v Sloveniji predvidoma okoli 90 bolnikov s to boleznijo. Zdravljenje poteka na pediatričnih klinikah v Ljubljani in Mariboru ter v bolnišnici Golnik.

Cistična fibroza je za zdaj še neozdravljiva in zdravniki lahko le lajšajo simptome z dihalno terapijo, ki pospešuje

čiščenje pljuč, v katerih se nabira sluz. Upanje za te bolnike v prihodnosti zbujajo gensko zdravljenje, s katerim bo mogoče popravljati napake v genih ali okvarjene gene nadomestiti z nepoškodovanimi.

Pri bolnikih s cistično fibrozo sta poglavita vzroka podhranjenosti okvarjena prebava hranil v prebavilih in okvarjena ali nepopolna absorpcija hranil v črevesju zaradi motenega delovanja trebušne slinavke. Prehrana otroka s to boleznijo v večini primerov temelji na povečanem energijskem vnosu. Nekateri otroci s cistično fibrozo določen čas lahko normalno napredujejo v telesni teži in rasti ter se temu primerno razvijajo, toda otroci z napredovalimi pljučnimi težavami zelo

sobljeni starši lahko izvajajo tudi na domu.

Pozor! Gre torej za okvarjeno prebavo in absorpcijo hranil, za kar otroci potrebujejo posebno prehrano in napitke. In ni treba posebej poudarjati, da taka prehrana veliko stane. Zelo veliko.

Starševsko spopadanje z boleznijo

»Moram povedati, da sva bila ob diagnozi bolni otrok šokirana, zmedena in presenečena, saj nisva imela nikakršnih informacij o bolezni, prav tako ne o njenem poteku. Kar veliko časa sva potrebovala, da sva začela izvajati ustrezno terapijo in nabavila zdravila. Najbolj pa se je zatikalo pri

kmalu potrebujejo od 50 do 60 odstotkov več energijskih potreb kot njihovi zdravi vrstniki. Velikokrat se žal zgodi, da tudi ta način prehranjevanja pri bolniku ne zadostuje, zato so potrebni visokokalorični napitki, bogati z vitamini in minerali. Ko se pri cistični fibrozi pljučna bolezen še poslabša, se lahko zaradi težavnejšega dihanja in vnetih sprememb, ki so posledica kronične okužbe, pojavita anoreksija in pospešena presnova, kar dodatno otežuje ustrezno prehranjevanje. Podhranjenost je povezana z okvarjenim pljučnim delovanjem, zato je pomembno, da se poskuša ohranjati predpisan indeks telesne mase, predvsem s prehranbenimi dodatki. Pri nekaterih bolnikih je treba prehrano dodatno vnašati skozi nosno žrelno cevko v črevo, pri drugih pa celo prek gastroenterostome, kar ustrezno uspo-

»Gre pa tudi za veliko prošnjo.«

»Otroka sta torej neozdravljivo bolna. Starši in zdravniki se lahko le trudijo omejiti glavne simptome bolezni, jima na tak način lajšati življenje in ga narediti čim bolj kakovostnega. Kolikor je seveda le mogoče.«

normalno življenje, kar pa ni lahko,« je povedal Zoran.

Otroka sta torej neozdravljivo bolna. Starši in zdravniki se lahko le trudijo omejiti glavne simptome bolezni, jima na tak način lajšati življenje in ga narediti čim bolj kakovostnega. Kolikor je seveda le mogoče.

Bolezen je redka. Vsako leto v povprečju (število variira glede na državo) za boleznijo oboli približno 1 od 5000 novorojenih otrok. Toda Zoran kljub temu opozarja vse, ki se odločajo imeti otroke, da raje preverijo svojo gensko zasnovo in se morda s tem rešijo ... Težko mi je napisati, česa.

Tokratna reportaža pa je namenjena tudi pozivu. Pozivu k dobroti. Omenil sem že, da prehrana in napitki

torej daroval? Tisti, ki je zmagal na dražbi, je dobil sliko. V skrinjo se je nabralo relativno malo denarja. Kdo torej? Slikarji? Edino oni so nekaj dali in nič dobili. Vsa ta elita, ki pa, vsaj po parkiranih avtomobilih sodeč, ni ravno brez denarja, pa nič. No, saj ni čisto tako, toda zdi se mi, da bi lahko bilo drugače. Mogoče bi pa levčki in rotarijčki lahko malo razmislili o tem.

Kaj pa mi v Talumu?

Tudi mi se bomo pridružili dobroti akciji. Ne pridružili. Organizirali bomo svojo. In tukaj bom zapisal poziv vsem zaposlenim v Talumu in njegovih hčerinskih družbah, prihodnjih doojih. Sodelujmo tudi mi. Namenimo vsak

»Namenimo vsak po pet evrov za mala dojenčka. Pet evrov ni veliko.«

nabavi prehrane in fizioterapevtskih pripomočkov. Cene fizioterapevtskih pripomočkov dosegajo neverjetne višine. Tudi preko 800 evrov. Pri nabavi zdravil so nam zelo pomagali v lekarni Top-lek na Ptuj, saj ni bilo treba čakati na zdravila, kljub temu da jih je bilo treba mešati. Oba se zelo trudiva, da bi otrokoma omogočila čim bolj

za dojenčka veliko stanejo. Veliko stanejo tudi fizioterapevtski pripomočki in zdravila. Zato je Zoranu in njegovim otročkom treba pomagati.

Lions klub Ptuj je v ta namen organiziral »elitni« ples, na katerem so, med drugim, pripravili tudi dražbo slik. Umetnine so darovali umetniki Dušan Fišer, Jernej Forbici, Mito Gegič, vsi akademski slikarji, Jože Foltin, profesor likovne pedagogike, ter ljubiteljska slikarja Branko Gajšt in Igor Dolenc. Udeleženci plesa pa so imeli možnost darovati denar tudi v posebno, za to pripravljeno skrinjo. Na tak način se je zbralo kar nekaj denarja, ki bo otrokoma omogočil lažje prebijanje skozi življenje.

Vsa čast darovalcem. Kljub vsemu pa me nekaj moti. Pravzaprav pri vseh dobrotinskih akcijah, še posebej pa tam, kjer potekajo dražbe slik. Kdo je

po pet evrov za mala dojenčka. Pet evrov ni veliko. Manj kot tri piva. Pomagajmo torej. Saj zmoremo. Nič se nam ne bo poznalo, malima dojenčkoma pa bomo pomagali k boljšemu življenju. No, nobenega problema ne bo, če bo kdo daroval tudi več kot pet evrov.

O tem, kako bo potekala akcija, boste pravočasno obveščeni.x

»Sodelujmo tudi mi.«

»Pa še nekaj. Kdor hitro da, dvakrat da.«

Litija, Čatež Odprtje dvorane Razstava

FOTO: MILAN OSTERC, JOŽE LESKOVAR, BORIS FARIČ

Elektronsko naročanje malic v Talumu

MIRKO VESELIČ

Da bi poenostavili doslej ročno naročanje malic s pomočjo blokov, je v fazi preizkusnega delovanja sistem @naročanje.malic. Testno naročanje malic poteka na dveh infomatih v jedilnici Taluma, prek portala na <http://talum.info/> in ob izrednih dogodkih na terminalu na delilnem mestu (v jedilnici Taluma, jedilnici Revita, restavraciji Pan). Informacijski sistem za elektronsko naročanje malic bo omogočal istočasno spremljanje realizacije malic po izbirnih kriterijih (zaposleni, datum, vrsta malice, število malic, stroškovno mesto, lokacija razdeljevanja malic) oziroma vseh pripadajočih pregledov in analiz za nadaljnjo uporabo (FRS – obračun malic).

Z uvedbo sistema bomo pri procesu naročanja in evidentiranja malic zmanjšali administrativne dnevne stroške, obenem pa dosegli tudi dolgoročno optimizacijo planiranja pri pripravi malic in optimizacijo potrebnih virov za obdelavo evidenc in obračuna malic.

Z realizacijo projekta bosta dosežena racionalizacija stroškov in zmanjšan obseg del pri vsakodnevnem evidentiranju naročanja in realizacije malic, ki bo avtomatizirano, postopki evidentiranja malic, potrebni za obračun osebnih dohodkov, pa bodo preneseni v urejen sistem in nadaljnje obdelave v FRS Taluma (ročnega dela tajnic ne bo več). Zaradi avtomatiziranega evidentiranja naročanja in realizacije malic bodo prednosti naslednje:

- poenostavljene bodo dosedanje aktivnosti in s tem zmanjšane potrebe po človeških virih (obenem se bo zmanjšal vpliv človeškega faktorja/sedanji odmiki od pričakovanega stanja);

- zmanjšani bodo stroški izvajanja in potreben čas:

- za naročanje blokov za malice (opravilo tajnice Taluma),
- za razdeljevanje blokov, evidence (opravilo tajnice Taluma),
- za naročanje/dobavo blokov (skrbništvo Vital),
- zaradi izgube blokov pri zaposlenih (dodatni stroški in nejasnosti – odgovornost ...),
- za štetje blokov po razdeljevanju malic (delivke na liniji),
- za sporočanje o količini planiranih malic (količina, vrsta ...) in zaradi tega za optimalno planiranje,
- za pripravo potrebnih evidenc za obračun malic (opravilo tajnice Taluma, Vital, FRS),
- za dodaten čas za analizo podatkov/prepisovanje v preglednice;

- poenostavljeni bodo postopki za plan in pripravo malic za naslednje obdobje (teden, mesec);

- dosežena bo transparentnost stanja v realnem času.

Izvedba sistema in uvedba v prakso

Program je pripravljen na osnovi zahtev, zapisanih v specifikaciji podjetij Vital in Talum. Aplikacija je bila izdelana v podjetju Četrta pot v sodelovanju s Službo za informatiko v Talumu, kjer je bil vodja in koordinator projekta Dušan Brglez, ki je projekt zelo dobro vodil in uspešno dokončal, za kar se mu zahvaljujemo. Programski del sistema in baze podatkov @naročanje.malic bo nameščen na strojni opremi v okviru IT Informatike podjetja Talum. Ob dodajanju ali spremembi podatkov o zaposlenih (podjetje, stroškovno mesto ...) v evidenci delovnega časa (EDČ) se bodo podatki avtomatsko ažurirali tudi v sistemu @naročanje.malic.

S testiranjem aplikacije @naročanje.malic, ki v mesecu novembru že poteka, in z uvedbo decembra 2010 za

vse zaposlene, ko bo sistem deloval vzporedno za primerjalno analizo z evidenco z bloki, bodo vzpostavljene možnosti za samostojno delovanje sistema @naročanje.malic od 1. januarja 2011 dalje.

Leta 2011 bodo za vse odjemalce malic ukinjeni klasični bloki za evidence. Prešli bomo izključno na elektronsko naročanje malic.

Princip delovanja sistema @naročanje.malic

Programsko okolje deluje integrirano v okviru sistema EDČ, s tega pa so uporabljeni že obstoječi oziroma razpoložljivi podatki o zaposlenih. Njihova matična številka nosi informacije o podjetju, stroškovnem mestu, urniku delovnega časa, odsotnosti, dopustih itd.

Naročanje malic

Za naslednje dni se zaposleni s kartico EDČ identificira na infomatu, izbere

The screenshot displays the user interface for the @naročanje.malic system. At the top, it features logos for VITAL, ČETRTRA POT, and the title 'Naročanje malic'. Below the logos is a calendar for November 2010, with the 10th highlighted in blue. To the right of the calendar is a list of menu items with their prices and descriptions:

- Malica DOPOOLDAR: 10,00 € - Goveji golaž - testenine
- Malica POPOOLDAR: 12,00 € - ŠKADNJA 7 klubov, jajce, 16 oljva solata
- Malica NOČNA: 11,00 € - Skutin burek, zelena solata
- KOSILO: 11,00 € - Sadni paket - med ana sadje 1000 g (neto), mlečni dodatek
- Nadurne malice: 11,00 €

At the bottom, there is a summary section for the user 'BRGLEZ DUŠAN (8706)'. It shows the order date as 10.11.2010 and the order status as 'Naročeno 10.11.2010'. The order details include the item 'Malica DOPOOLDAR' with a price of 10,00 € and a quantity of 1. The total amount is 11,00 €. The interface also shows a green 'Naroči' button and a red 'Dni' button with a date of 10.11.2010.

vrsto malice in naroči malico za želeni dan. Malice lahko na ta način naroči za cel mesec vnaprej. Zaposleni lahko najmanj 8 ur pred dejanskim prevzemom malice spremeni vrsto malice ali jo v izjemnih primerih tudi odpove (odsotnost, planirana bolniška odsotnost ...). Če zaposleni malice ne odpove, se zaračuna, kot da jo je prevzel, saj je bilo naročilo izvedeno, malica pa pripravljena in naročniku na razpolago.

Koriščenje – realizacija malic

Zaposleni se s kartico EDČ identificira na registratorju TA400 na delilni liniji v jedilnici Taluma, če pa malico vzame v Revitalu ali v restavraciji Pan, se malica razknjiži na POS-terminalu na lokaciji prevzema malice.

Programski del sistema in baze podatkov @naročanje.malic bo nameščen na strojni opremi v okviru IT Informatike podjetja Talum. Ob dodajanju ali spremembi podatkov o zaposlenih (podjetje, stroškovno mesto ...) v EDČ se bodo podatki avtomatsko ažurirali tudi v sistemu @naročanje.malic.

Aplikacijo @naročanje.malic bodo uporabljali:

- zaposleni Taluma (koncerna in novoustanovljenih družb),
- zaposleni v sedanjih hčerinskih podjetjih,
- zaposleni v podjetjih na območju Taluma (pogoj je, da imajo kartico EDČ),
- zaposleni začasno kot pogodbeni izvajalci (pogoj je, da imajo kartico EDČ).

Sredstva za sistem @naročanje.malic se bodo povrnila v manj kot enem letu.

Vse zaposlene vabimo, da že ta mesec aktivno sodelujejo pri testiranju pripravljene aplikacije @naročanje.malic, saj bomo tako skupaj lažje pripravili prehod na ta sistem, obenem pa bomo tako lahko odpravili še eventualne pomanjkljivosti sistema, ki je bil izdelan po specifičnih zahtevah našega okolja.x

ALUMINIJ PIŠE ZGODBE

Zanimivosti o aluminiju

ALEKSANDRA JELUŠIČ

[HTTP://4.BP.BLOGSPOT.COM/_TSYXVSPJM8C/S8LMTIWUDFI/AAAAAAAAAKI/OSOM_GV5C-O/S1600/FINISHEDPACKAGE.JPG](http://4.bp.blogspot.com/_TSYXVSPJM8C/S8LMTIWUDFI/AAAAAAAAAKI/OSOM_GV5C-O/S1600/FINISHEDPACKAGE.JPG)

Ekologija

- Energija, ki jo prihranimo s ponovno uporabo ene aluminijaste pločevinke, lahko napaja prenosni računalnik celih 11 ur.
- Aluminijasta pločevinka je 100-odstotno obnovljiva in najbolj reciklirana embalaža za pijače na svetu.
- Za izdelavo 20 pločevink iz recikliranega aluminija potrebujemo enako količino energije kot za proizvodnjo ene pločevinke iz novega.
- Za izdelavo dveh pločevink potrebujemo toliko energije, kot je revnejši prebivalec Zemlje potroši v enem dnevu.
- Z recikliranjem ene pločevinke prihranimo toliko energije, kot je porabi 100 W žarnica v 20 urah.
- Recikliranje 1 kg aluminijastih pločevink lahko prihrani 8 kg boksita, 4 kg kemičnih sestavin in 14 kW ur električne energije.
- Reciklirana aluminijasta pločevinka se v državah z najvišjo stopnjo recikliranja vrne v obtok v 6 do 8 tednih.
- V Veliki Britaniji letno kroži 12 milijard pločevink, kar pomeni razdaljo do Lune in nazaj, če bi pločevinke polagali drugo na drugo.
- V ZDA družina porabi povprečno 900 pločevink na leto.
- Današnja aluminijasta pločevinka potrebuje 40 odstotkov manj kovine kot pred 25 leti. To pomeni manj energije in manj surovega materiala za eno pločevinko.
- Pločevinke, izdelane iz aluminija, so 6-krat do 20-krat več vredne kot kateri koli drugi uporabljeni embalažni materiali.

Aluminij in tehnologija

- Aluminijasta industrija sodeluje tudi z avtomobilsko industrijo, ki ji omogoča, da na ustrezen način uporabi aluminijaste dele, ki jih je mogoče sortirati in ponovno uporabiti za izdelavo enakih avtomobilskih delov.
- Leta 1865 je izšel roman Julesa Verne Potovanje na Luno. Glavni junak Barbicane je napovedal, da bo na Luno izstrelil kroglo, ki ne bo iz litega železa, temveč iz aluminija. Roman je Jules Verne napisal 20 let prej, preden je Hall izumil svoj postopek za pridobivanje aluminija.
- Apollo 11, prva vesoljska ladja s človeško posadko, ki je pristala na Luni 20. julija 1969, je bila skoraj v celoti narejena iz aluminija.

Medicina

- Če se je v našem telesu nakopičilo preveč aluminija, lahko ta izzove veliko zdravstvenih nevšečnosti, ki jih občutimo kot živčnost, anemičnost,

glavobole, pozabljivost, motnje govora in zmanjšanega delovanja jeter in ledvic. Zelo pospešuje osteoporozo in po mnenju strokovnjakov vodi k Alzheimerjevi bolezni. V živcih obolelih so namreč našli štirikrat večjo koncentracijo aluminija od povprečne količine.

Aluminijasta folija v prehrani

- Živilo, ki ga bomo pekli v aluminijasti foliji, tesno in nepredušno zapremo. A ne pretesno, saj se nekatera živila, na primer meso, na vročini širijo.
- Živila ovijamo v aluminijasto folijo z bleščečo stranjo navznoter.
- Aluminijasto folijo lahko operemo, posušimo in uporabimo znova.
- Bistvene prednosti priprave jedi v aluminijasti foliji so: majhna poraba maščob, hitrejša priprava, okusnejše in sočnejše jedi ter čista pečica, kadar jed pripravljamo v pečici.x

Peka v foliji

Franc

VZDRŽEVANJE HIDRAVLIKE

Čas hitro mineva in tega se še posebej zavemo, ko se kateri od sodelavcev upokoji.

Novembra odhaja v pokoj naš **Franc Kaučević**. November je čas, ko se jesen, odeta v čudovite barve, počasi prevesi v drugo polovico, ko so dela na vrtu in njivi končana, ko seme, položeno v zemljo, naznanja nov začetek, to je takrat, ko se narava pripravlja na počitek.

Franc je začel delati v Talumu, takratnem TGA-ju, novembra leta 1972. Vse

do upokojitve je delal v DE Vzdrževanje. Lahko rečem, da je pravi talumovec. Na začetku se je zaposlil na delih vzdrževalca elektroliznih peči. Po osmih letih se je pridružil novi skupini za vzdrževanje hidravlike in tu ostal vse do upokojitve. Omeniti je treba, da je bil dalj časa vzdrževalec hidravlike v okviru skupine za vzdrževanje vozil, v pokoj pa odhaja iz skupine, ki se ji je pridružil leta 1980 in tudi takrat je bila jesen. Franc je znan kot vesten in marljiv delavec in, kar je najpomemb-

neje, dober sodelavec. Še dolgo se bomo spominjali, kako dobro je bilo imeti Franca v svojih vrstah, kadar je bilo treba brskati po rečeh ali dogodkih, na katere je večina že zdavnaj pozabila. Franc, si kot leksikon, imej telefon zmeraj pri sebi!

Ob odhodu se ti zahvaljujemo prav za vse. Želimo ti obilo zdravja, da boš lahko užival v sprehodih po naravi, ki te tako veselijo.x

Alojz

SODELAVCI OE VZDRŽEVANJE VOZIL

Alojz Kelc se je izučil za avtomehanika v železničarski šoli v Mariboru in se zaposlil na Slovenskih železnicah, Proizvodnja Maribor. Preden se je

zaposlil v Talumu v DE Promet, je opravljal še prakso s področja popravila avtomobilov. V železniškem prometu je opravljal razna dela s področja

vzdrževanja lokomotiv in vzdrževanja komunalne infrastrukture, kjer je prispeval svoj delež tudi z veliko tehničnimi izboljšavami. Pred desetimi leti je vzdrževanje lokomotiv prešlo v OE Vzdrževanje vozil, zato je bil tudi Alojz Kelc premeščen v to enoto. Hitro se je vključil v dodaten obseg del, saj je poleg vzdrževanja lokomotiv oprav-

ljal tudi dela avtoelektrikarja. To delo je delal z veseljem in ga v celoti tudi usvojil, saj je opravljal tudi zahtevna dela s tega področja.

Sodelavci želimo Alojzu, da v upokojenskem obdobju doživi veliko lepih trenutkov, da se mu izpolni še vse skrite želje in načrti in naj mu zdravje dobro služi.x

Srečno Drago

SODELAVCI IZ ELEKTROLIZE C FOTO: SRDAN MOHORIC

Prvega oktobra letos je odšel v pokoj naš sodelavec **Drago Vugrinec**.

V nekdanjem TGA-ju se je zaposlil februarja 1978 kot posluževalec elektroliznih celic v elektrolizi A, januarja 1983 pa je napredoval v vodjo skupine za posluževanje elektroliznih celic v elektrolizi A. Zaradi težav z zdravjem je bil maja leta 1988 premeščen na delovno mesto za nadziranje transportnih naprav glinice – silos glinice. Na delovno mesto voznika surovin in

čistilca loncev, ki ga je opravljal vestno in dosledno do konca, je bil razporejen leta 2002. Pri svojem delu je znal spodbujati sodelavce, opazovati in videti težave. Tako je postal avtor nekaj koristnih predlogov, ki nam bodo koristili pri našem nadaljnjem delu.

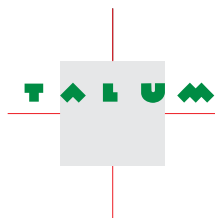
Ob odhodu v pokoj se mu zahvaljujemo za dobro opravljeno delo ter mu želimo obilo zdravja, sreče in lepih trenutkov ob Dravinji.x

SLOVARČEK: SAJ – MORSKI LOSOS, JERV – ZVER IZ DRUŽINE KUN, ROSOMAH, ŽERUH, VODOSKOK – VRSTA VODNEGA HROŠČA, MATUL – SLOVENSKA ATLETINJA (TINA, 1977), TRNIKA – LJUDSKO IME ZA ČRNI TRN, TRNJE, TRNINA.

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	ORODJE ZA OBDELAVO LESA	KROŠNJAR	LESNA INDUSTRIJA V RIBNICI	MORSKI LOSOS	SLADEK JUŽNI SADEŽ	NEODIM	ZVER IZ DRUŽINE KUN, ROSOMAH, ŽERUH	MESTO V ZDA, NA MEJIZ MEHIKO		
	UKISANJE										
	FRANCE ČERNE										
	→										
	→						RECEPT				
	→						ORANJE (ZAST.)				
	NAZIV, UGLED				SRBSKI TENISAČ (DOKOVIČ)					URŠULA (KRAJŠE)	HIŠNI BOG PRI RIMLJANIH
					AKTINIDIJA						
	OBLIČ ZA RASKANJE							GLAVNO MESTO JUŽNE KOREJE			
	ANDREJ ROZMAN			IGOR SAMOBOR				AVSTRALSKI MEDVEDEK VREČAR			
				ANGLEŠKA PISATELJICA BLYTON				MODRA MISEL (SLOVENSKI PREGOVOR)			
	SILVO TERŠEK	SLOVENSKA POLITIČARKA (BARBARA ŽGAJNER)	ERIKA VOUK			MAZURIJ				KRAJ PRI POREČU	
	→		KORALNI OTOK			POSTREŠČEK, NOSILEC				NEKDANJI PERUJSKI INDIJANEC	
	→										
	→										
	VRSTA VODNEGA HROŠČA				MEDICA				NEZNANEC		
					OVOJ, OVITEK, PAKET				4. IN 1. VOKAL		PEČAT
	ŠTEFAN LAPAJNE			OBLAČILO, MAJICA						ŽARKO CVEJČ	
	ALUMINIJ	EGIPTOVSKI FARAON Z ZNAMENITO PIRAMIDO PRI GIZI	KRAJ PRI POLJČANAH						DELOVNI DAN		
			SLOVENSKA ATLETINJA (TINA, 1977)						GERMANIJ		
	FIGURA PRI SAHU					MOŽAKAR, KIDELA ZGAGO					
	BORKO TEPINA					ŠTORKLJA					
	→				ČELADA					PETAR NJEGOŠ	
	→									SLOVENSKA PESNIČA (MAJDA)	
	NEDORASEL FANT, MLADOSTNIK				TANTAL				PODALJŠANI SEKALCI PRI SLONU		
					EDGAR DEGAS				ERBUJ		
	SNOV ZA SLAJENJE									ZAČETEK ŠTETJA	

Lahkota prihodnosti

Strokovnost in znanje

projektiramo, gradimo in vzdržujemo

Talum je podjetje, ki se ukvarja s primarno proizvodno aluminija in predelavo odpadnega aluminija. **DE Vzdrževanje** je del celote Taluma, naši osnovni dejavnosti pa sta servisiranje proizvodne opreme in inženiring na področju bazične industrije. Z obema dejavnostma se ukvarjamo že od leta 1954. Imamo visoko usposobljen kader z vseh področij tehnike, zato so naše rešitve kakovostne, celovite in konkurenčne.

Kontakti:

Talum d. d. Kidričevo

Tovarniška cesta 10
SI - 2325 Kidričevo

mag. Mihael Hamersak

vodja DE Vzdrževanje
Talum d. d. Kidričevo
Tovarniška cesta 10
SI - 2325 Kidričevo

tel. +386 (0) 2 7995290
faks +386 (0) 2 7995340
GSM +386 (0) 31 877595
mihael.hamersak@talum.s
www.talum.si

Krušič Milan, univ. dipl. inž. str.
pomočnik vodje DE Vzdrževanje
Talum d. d. Kidričevo
Tovarniška cesta 10
SI - 2325 Kidričevo

tel. +386 (0) 2 7995298
faks +386 (0) 2 7995340
GSM +386 (0) 31 376092
milan.krusic@talum.si
www.talum.si